

Recreatieoord De Maashorst

Natuurcompensatieplan behorende bij de reconstructie van
Recreatieoord De Maashorst - Schaijk

In opdracht van Recreatieoord De Maashorst bv
opgesteld door ELINGS
op 15 juli 2014

Recreatieoord De Maashorst

Natuurcompensatieplan behorende bij de reconstructie van
Recreatieoord De Maashorst - Schaijk

Initiatiefnemer:

Recreatieoord De Maashorst
b.v. Orseleindstraat 29
5346 SJ Oss
T: 0412-622198

Opgesteld door:

ELINGS
Zwanenburgseweg 6A
5473 KT Heeswijk-
DInther T: 0413-320777
E: info@elings.nl

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	4
1.1	Ligging in Landschap van Allure De Maashorst	4
1.2	EHS compensatie	4
1.3	Leeswijzer	5
2.	PLANGEBIED	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	10
2.3	Gebiedsvisie	11
3.	EHS COMPENSATIE	16
3.1	Compensatieplichtige natuurwaarden	16
3.2	Compensatietaakstelling	17
4.	COMPENSATIEOPGAVE	20
4.1	Compensatie	20
4.2	Huidige bos	20
4.3	Vochtig loofbos	21
4.4	Ven	22
4.5	Conclusie	24
5.	SAMENVATTING EN CONCLUSIE	25
6.	LITERATUURLIJST	27

1. Inleiding

In verband met de voorgenomen ontwikkeling van Recreatieoord De Maashorst (Palmstraat 7 te Schaijk – gemeente Landerd) vindt een bestemmingsplanwijziging plaats. Grontmij heeft in 2012 een inrichtingsplan opgesteld voor de (her)inrichting van het recreatieterrein, ten behoeve van kwalitatieve verbetering van het recreatieterrein, waarbij ook ingrepen plaatsvinden in de omliggende groenstructuur. In het kader hiervan is ELINGS gevraagd om een natuurcompensatieplan op te stellen, dat onderdeel wordt van het bestemmingsplan.

1.1 Ligging in ‘Landschap van Allure - De Maashorst’

De planlocatie is gelegen aan de noordzijde van De Maashorst en vormt een onlosmakelijk onderdeel van dat gebied. De Maashorst is 4.000 ha groot en ligt in de driehoek Oss, Schaijk en Uden. Voor het gebied geldt de gebiedsvisie zoals opgenomen in het MaashorstManifest. Een visie die op basis van verschillende initiatieven wordt gerealiseerd; de reconstructie van Recreatieoord De Maashorst is één van deze projecten. In het MaashorstManifest opgesteld in 2009 – Manifest met visie voor 2020 - is natuurontwikkeling en verweving van recreatie met natuur beschreven als één van de speerpunten. Als onderdeel hiervan zijn ‘poorten’ aangeduid die dienen als toegangspunten voor De Maashorst. Het betreffende recreatieoord maakt onderdeel uit van de ‘poort Palmstraat’, de noordelijke hoofdtoegang van de Maashorst. In de ruimtelijke visie voor dit gebied - beschreven in de ‘Schaijkse dreven en driften’(2013) - wordt een vernieuwd landschap gecreëerd voor het gebied tussen Schaijk en de natuurkern van de Maashorst. Gebaseerd op de historische situatie ontstaat een groen raamwerk waarin op korte termijn een aantal functies veranderen en waardoor een ‘rest’ landschap verandert in een recreatief landschap met natuur- en landschapwaarden. Deze visie is een uitwerking van het MaashorstManifest, en is een ‘Landschap van Allure’ project waarvoor de provincie Noord-Brabant in 2014 subsidie heeft verstrekt. Landschappen van Allure is een investeringsprogramma voor natuur- en landschapsprojecten in Het Groene Woud, De Maashorst en De Brabantse Wal.

1.2 EHS compensatie

De planlocatie is gelegen aan de rand van een gebied onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur, EHS. Ook enkele randen van het plangebied zijn aangeduid als EHS; deze vormen hiermee de begrenzing van het grotere EHS gebied. Met de ingrepen, die behoren bij de beoogde ontwikkeling van Recreatieoord De Maashorst, vinden veranderingen plaats in de EHS. Op grond van de Verordening Ruimte 2014 vindt hiervoor een verplichte compensatie van de natuurwaarden plaats. De natuurcompensatie verplichting staat los van de door de

Provincie Noord-Brabant verstrekte Landschappen van Allure bijdrage, omdat de natuurcompensatie een verplichting is voor de ondernemer, voortkomend uit de Verordening Ruimte.

De voorgenomen kwaliteitsimpuls van Recreatieoord De Maashorst vormt de aanleiding voor het compenseren van de EHS. De initiatiefnemer heeft ook omliggende zandwinputten in bezit. Deels zijn deze zandwinputten nog in bedrijf, deels worden deze al samen met de gemeente Landerd ingericht voor natuurontwikkeling (voortkomend uit eerdere verplichtingen). Met het onderliggende EHS compensatieplan wordt op eigen terrein de EHS, die verloren gaat met de herontwikkeling van het recreatieoord, gecompenseerd. Met deze EHS aanvulling wordt een dermate groot aandeel natuur ontwikkelt rondom de Nistelrooisebaan, waardoor een de robuuste schakel tussen De Maashorst en haar omgeving ontstaat. Zo vult dit plan een concrete schakel in, van de totale Maashorst Natuurontwikkelings-ambitie.

1.3 Leeswijzer

In dit natuurcompensatieplan zijn de compensatieplichtige natuurwaarden beschreven, de compensatietaakstelling toegelicht, en de invulling van de compensatieopgave verbeeld.

In hoofdstuk 2 wordt het plangebied en de voorgenomen ontwikkeling beschreven. De gebiedsvisie voor De Maashorst maakt ook onderdeel uit van deze beschrijving. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de EHS compensatie toegelicht. Op basis van de compensatieplichtige natuurwaarden en de compensatietaakstelling uit hoofdstuk 3, wordt de compensatie voor de voorgenomen ontwikkeling in hoofdstuk 4 beschreven.

Ligging Schaijk aan De Maashorst (MaashorstManifest, 2009)

2. Plangebied

2.1 Huidige situatie

Recreatieoord De Maashorst is gelegen ten zuidwesten van de kern Schaijk – gemeente Landerd. Het terrein met een omvang van ongeveer 32 ha ligt aan de noordrand van de Maashorst. (zie afbeelding).

Het terrein is in gebruik voor verblijfsrecreatie. Rondom een kern gericht op verblijven (camping + strandbad), ligt een bufferstrook bestaande uit gemengd loof- en naaldbomenbos met open struikgewas en lage begroeiing. In deze strook ligt ook verspreide bebouwing en deze wordt doorkruist door wandelpaden. De natuurwaarde van de strook is niet hoog. De bufferstrook is grotendeels aangeduid als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Aan de zuidzijde van het recreatieoord liggen nog twee zandwinputten, deze liggen in de groen blauwe mantel.

Recreatieoord De Maashorst - in oranje (googlemaps.nl, 2014)

EHS structuur Recreatieoord De Maashorst - EHS in groen, groenblauwe mantel in blauw (ruimtelijkeplannen.nl, 2014)

Beeldimpressie terreinranden - huidige situatie

Overzicht foto's huidige situatie Recreatieoord De Maashorst

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Foto7

Foto 8

Foto 9

Foto 10

Foto 11

Foto 12

Foto 13

Foto 14

Foto 15

Foto 16

Foto 17

Foto 18

Foto 19

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Grontmij heeft in opdracht van De Maashorst b.v. in 2012 een inrichtingsplan gemaakt voor het gehele terrein. Met deze ontwikkeling worden delen van de EHS structuur aangetast, en hiervoor is in het kader van de Verordening Ruimte 2014 artikel 5 een EHS compensatie verplicht.

Recreatieoord "De Maashorst" b.v., inrichtingsplan

Inrichtingsplan Recreatieoord De Maashorst (Grontmij, 2012)

2.3 Gebiedsvisie

MaashorstManifest

In 2009 is het MaashorstManifest opgesteld. Dit manifest met een visie voor De Maashorst kan tevens gelezen worden als gebiedsvisie voor het Provinciaal Landschap De Maashorst. Diverse partijen, belanghebbende en betrokkenen hebben één gemeenschappelijk doel: de ontwikkeling van hun Maashorst als het grootste natuurgebied van Brabant, centraal gelegen in een levend landelijk gebied waarin de diversiteit van stad en dorp, landschap en natuur, wonen en werken, gastvrijheid, zorg en leefbaarheid kenmerkend is voor dit authentieke Brabantse land. Het MaashorstManifest schetst de Maashorst in 2020 om van daaruit terug te kijken naar wat we nu al moeten en kunnen doen om dat ideaal te verwezenlijken. Aan de hand van projecten (initiatieven vanuit het gebied) wordt deze Maashorstvisie in de komende jaren gerealiseerd. Hierbij slaan overheid, particulieren, ondernemers en non-profitorganisaties hun handen ineen om samen het gebied te ontwikkelen vanuit hun eigen eigendom met als doel het realiseren van natuur en landschap om daar allen vanuit hun eigen achtergrond voordeel mee te doen.

Natuurhart

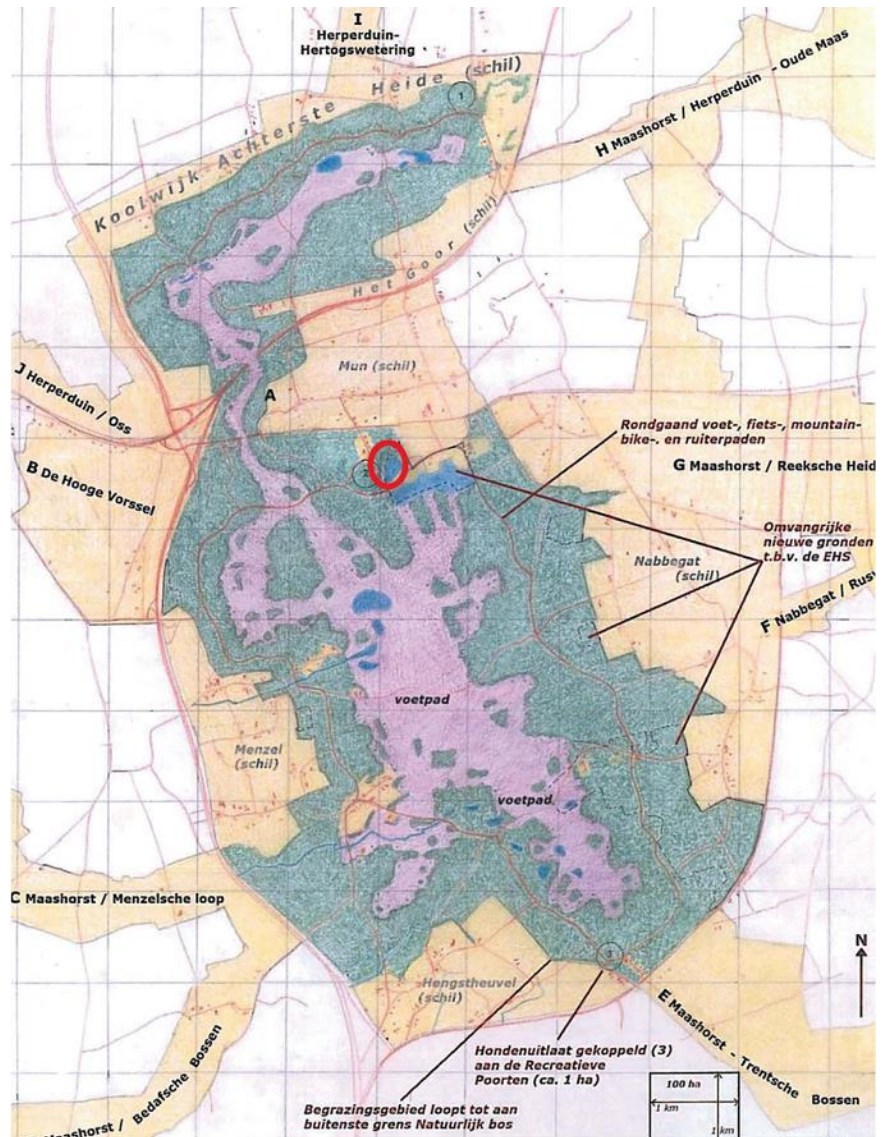
Aan de zuidzijde van de zandwinputten begint het natuurhart van De Maashorst. Hiervoor is de volgende visie opgesteld.

Het hart van De Maashorst

Midden in De Maashorst, waar de paden naar de omliggende steden

Visiekaart MaashorstManifest (MaashorstManifest, 2009)

Visiekaart 2050 met natuurkern in paars, en bosmantel in groen (natuurplan, 2012) indicatie Recreatieoord De Maashorst in rood

Visiekaart Schaijkse Dreven en Driften (ELINGS, 2013) indicatie Recreatieoord De Maashorst in rood

en dorpen elkaar kruisen, is het stil. Zo stil dat je de tijd moet nemen om eraan te wennen. De verschillende vormen van landbouw, het bosbeheer, maar ook de zand- en recreatiepaden verraden dat het landschap hier altijd sterk is beïnvloed door menselijk handelen. Waardevolle natuur, zoals heide, is deels verdwenen. In het algemeen moeten bos en de natuur op natuurlijke wijze hun gang kunnen gaan. Voor het eigenlijke 'hart' ligt er een bijzonder opgave, omdat hier nog 250 hectare in gebruik is als landbouwgrond. Iedereen in De Maashorst is het erover eens dat dit gebied nog meer allure krijgt als het een robuust natuurhart heeft. Als de landbouwgronden zijn omgezet in natuur met een grote diversiteit, kan ook de herintroductie van oorspronkelijke diersoorten plaatsvinden.

Dit initiatief is inmiddels concreet en is in uitvoering onder regie van stichting 'de Arc'.

Om het ideaal van De Maashorst te realiseren zijn speerpunten en projecten gedefinieerd. Met de ontwikkeling van Recreatieoord De Maashorst wordt bijgedragen aan de volgende speerpunten/projecten 2014:

- Levendig en ondernemend (realisatie natuurplan De Maashorst, Aankoop Strategie Plan EHS, Biodiversiteit)
- Gastvrij in de regio (realisatie recreatieve poorten en centra, realisatie recreatieve routing)
- Samenwerken aan ontwikkeling (branding De Maashorst)

Natuurplan De Maashorst

De visie is uitgewerkt in het Natuurplan De Maashorst. uitgangspunt hierbij is het vormen van een aaneengesloten robuuste natuureenheid. De natuurkern, een centrale open ruimte omringd door natuurlijk bos, vormt de basis van De Maashorst. Het hart krijgt meer en meer het karakter van een zogenoemde 'begeleid Natuurlijke Eenheid' waarin natuurlijke processen weer een kans krijgen in een natuurlijk en oorspronkelijk watersysteem. Via ecologische verbindingzones wordt De Maashorst verbonden met andere natuurgebieden in de omgeving. Kernpunt is dat de nu nog geïsoleerde natuurkernen Maashorst en Herperduin via ecoducten en een nieuwe natuurstapsteen tussen deze ecoducten met elkaar verbonden. Nabij Recreatieoord De Maashorst is deze reeds gerealiseerd.

Landschap van Allure

Een andere uitwerking van de gebiedsvisie MaashorstManifest is het Landschap van Allure project 'Meer Maashorst! Een gezond landschap in De Maashorst' (2014). Het gemeenschappelijke doel is de streek verder als natuurgebied te ontwikkelen, als centrum van een levend landelijk gebied dat zich kenmerkt door een harmonieuze afwisseling

van steden en dorpen, natuur, gastvrijheid, zorg en leefbaarheid. Landschappen van Allure is een investeringsprogramma voor natuur-en landschapsprojecten in Het Groene Woud, De Maashorst en De Brabantse Wal. Deze investeringsregeling is in 2014 toegekend door de Provincie Noord-Brabant.

Dorpskernen verbonden, Schaijkse Dreven en Driften

Als onderdeel van 'Meer Maashorst!' is het plan 'Dorpskernen verbonden, Schaijkse Dreven en Driften' opgesteld, waarin een ruimtelijke visie voor de noordelijke rand van De Maashorst is opgesteld.

In het historische landschap waren de dreven en driften de verbinding tussen het dorp Schaijk en de heide van De Maashorst. Deze vormen nu ook de inspiratie voor het maken van de nieuwe verbindingen. Herstel daarvan vormt een netwerk van wegen en routes die een groen raamwerk oplevert. Dit raamwerk is meteen uniek in die zin dat het alleen hier past en nergens anders.

Door aan de buitenzijde van dit gebied het autoverkeer te organiseren en centraal een langzaamverkeerroute op de Nistelooisebaan te leggen zal er structuur en meer ruimtelijke kwaliteit in dit verrommelde gebied komen. Om dit goed te organiseren is het ontbrekende stuk dreef toegevoegd. Dit is straks een route midden door het gebied van waaruit het langzaam verkeer de recreatieve activiteiten en de natuur kan benaderen. De auto's blijven aan de rand op diverse kleine parkeerplaatsen en de recreanten worden via de driften naar bos en heide gevoerd. Op deze wijze ontstaat een logische zonering van intensief naar extensief, in de gedachte van het MaashorstManifest.

Binnen de structuur van het dreven en driftenlandschap is ruimte voor allerlei nieuwe recreatie- en natuuractiviteiten. Er ontstaan een soort kamers waarin ruimte is voor nieuw leven. Een aantal functies moet zich op korte termijn ontwikkelen. Dit zijn de aanjagers van het vernieuwde landschap. Dit geldt bijvoorbeeld voor het recreatieoord aan de Palmstraat, dat opgeknapt en volledig heringericht gaat worden, maar ook voor de natuurplassen die afgewerkt gaan worden, voor de locatie aan de Palmstraat waar nu een NIMBY bedrijf is gevestigd en waar de regionale recreatieve poort voor De Maashorst moet komen. Het natuurgebied De Maashorst wordt zo aan de noordzijde middels een nieuw landschap verbonden met de kern van Schaijk en het omliggende agrarische en recreatief landschap.

Het natuurlijke gebiedseigen karkater van dit verwevingsgebied wordt versterkt. Door de dreven en driften te maken en de randen daarvan waar mogelijk in te planten met gebiedseigen materiaal, door een aantal

percelen nieuwe natuur in te richten met heide, en nat en droog eiken/berkenbos, en door de zandwinplassen geleidelijk te laten overgaan in een nat heideterrein. De kleinschalige agrarische natuur wordt in dit gebied verder ontwikkeld en gestimuleerd door het IVN initiatief 'Groene Loper'.

Grootste winstpunt van dit project vanuit ecologisch perspectief is dat de massa recreanten door de zonering en functies/faciliteiten vooral zullen verblijven in de schillen rondom de natuurkern waardoor er meer rust komt in de kern, het eigenlijke ecologische 'hart' van De Maashorst.

Verschillende deelprojecten vormen samen dit nieuwe verwevingslandschap. Bij deze initiatieven werken overheid, ondernemers en non-profitorganisaties samen:

- Robuuste Dreven
- De groene loper
- Recreatieoord De Maashorst
- IBN kwekerij
- Nieuwe natuur Udensedreef
- Recreatieve ontwikkeling Nistelrooisebaan
- Docus de Das Avonturenpad
- Natuurbegraafplaats Franse Baan
- Uitkijktoren Palmstraat
- Regionale Natuurpoort Palmstraat

Onderdelen van de gebiedsvisie (MaashorstManifest) en de ruimtelijkevisie zijn reeds in ontwikkeling.

Conclusie

De voorgenomen ontwikkeling vormt een onderdeel van een grotere ruimtelijke opgave die op het gebied ligt. Met dit initiatief worden belangrijke dragers en onderdelen van de ruimtelijke visie uitgewerkt en bereikt. Samen met andere initiatieven wordt zo het gedachtegoed van het MaashorstManifest gerealiseerd. Door de provincie wordt het Landschap van Allure-project 'Meer Maashorst!, een gezond landschap in De Maashorst' hooggewaardeerd. Dit natuur- en landschapsproject heeft in maart 2014 een waardering van ruim 15 miljoen euro ontvangen van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.

3. EHS compensatie

3.1 Compensatieplichtige natuurwaarden

De bosstrook rondom het terrein is in de VR2014 aangeduid als Ecologische Hoofdstructuur EHS. Binnen het plangebied ligt in de huidige situatie 9.35 ha EHS. De EHS gelegen binnen de contouren van de planlocatie zijn allen aangeduid als 'Droog bos met productie'. Hieraan worden verder geen hoogwaardige natuurwaarden toegekend. Ook worden in het Natuurbeheerplan van de provincie Noord-Brabant geen plannen uitgewerkt voor het betreffende gebied. In het natuurwaardenonderzoek (uitgevoerd door Nipa Milieutechniek BV, 25 november 2013) is vermeld dat in het betreffende bos geen bijzondere bomen staan die bescherming behoeven. Ook zijn geen beschermde soorten geconstateerd op het perceel of in de directe omgeving. De betreffende ontwikkeling zal geen wijziging of verstoring van de natuurwaarden in het gebied opleveren.

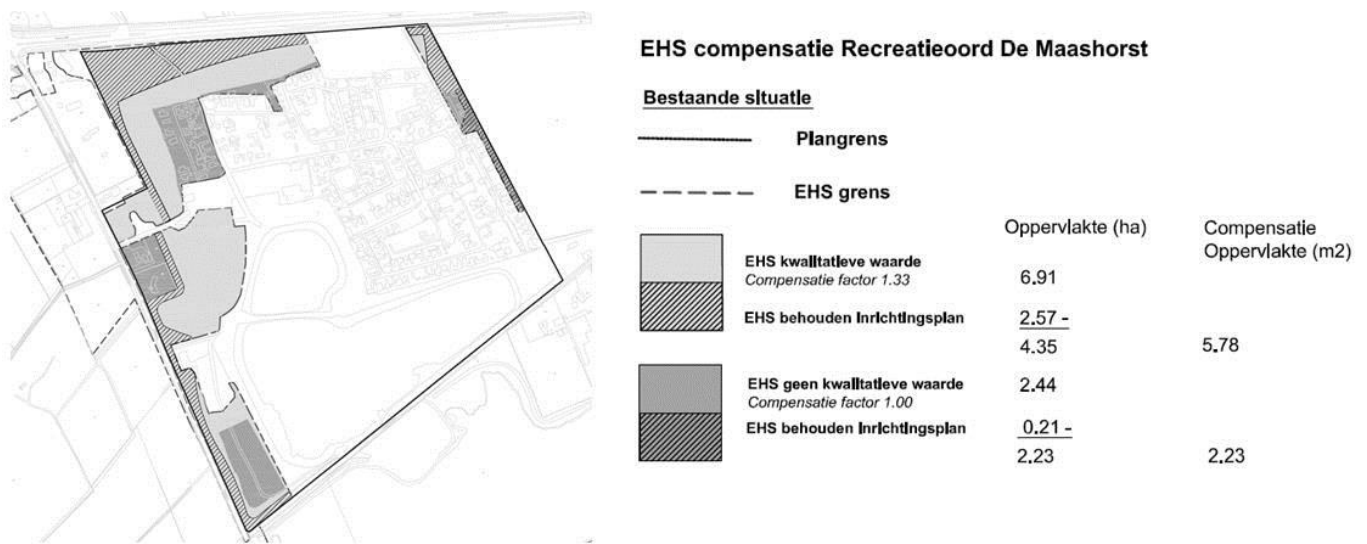
Met de voorgenomen ontwikkeling (plan Grontmij 2012) wordt een gedeelte van het huidige EHS areaal weggenomen. In de verordening Ruimte is hiervoor een verplichte EHS compensatie regeling opgenomen (artikel 5, VR14). De omvang van de compensatie wordt bepaald door de omvang van het verloren areaal waarbij een toeslag op de omvang wordt berekend.

Van het areaal EHS binnen de contouren van het plangebied ligt een gedeelte natuur (2.44 ha) met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder. Hiervan blijft 0,21 ha behouden. Compensatie is dus nodig voor de resterende 2,23 ha. Hiervoor geldt geen compensatietoeslag.

Voor de overige natuur binnen het plangebied (6.91 ha, waarvan 2,57 ha blijft behouden, dus netto 4,35 ha), die tussen de 5 en 25 jaar ontwikkelingstijd heeft, geldt een toeslag van 1/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelings-beheer. Dit leidt tot een compensatieverplichting van 5,78 ha.

In totaal wordt de compensatieverplichting hiermee 8,01 ha groot. Zie ook onderstaande toelichtende afbeelding.

Planlocatie Recreatieoord De Maashorst - huidige situatie EHS (ELINGS, 2014); zie bijlage I

3.2 Compensatietaakstelling

De planlocatie is gelegen aan de noordzijde van De Maashorst en vormt een onlosmakelijk onderdeel van dat gebied. Het maakt onderdeel uit van de gebiedsvisie zoals verwoord in het MaashorstManifest en de uitwerkingen hiervan, zoals het natuurplan (zie paragraaf 2.3).

Aan de hand van projecten (initiatieven vanuit het gebied) wordt deze Maashorstvisie in de komende jaren gerealiseerd. Hierbij slaan overheid, particulieren, ondernemers en non-profitorganisaties hun handen ineen om samen het gebied te ontwikkelen vanuit hun eigen eigendom met als doel het realiseren natuur en landschap om daar allen vanuit hun eigen achtergrond voordeel mee te doen.

Met de gecombineerde uitvoer van deze projecten wordt de ecologische hoofdstructuur als geheel versterkt en verbeterd. De ontwikkelingen dragen bij aan zowel de kwalitatieve als kwantitatieve verbeteringen van de De Maashorst. Door de ontwikkelingen in samenhang te bezien, vanuit de gebiedsvisie MaashorstManifest, worden meerdere doelen bereikt – kwaliteitsverbetering voor natuur, recreatie en werkgelegenheid.

Binnen de structuur van het dreven en driftenlandschap is ruimte voor allerlei nieuwe recreatie- en natuuractiviteiten. Er ontstaan een soort kamers waarin ruimte is voor nieuw leven. Een aantal functies moet zich op korte termijn ontwikkelen. Dit zijn de aanjagers van het vernieuwde landschap. Dit geldt bijvoorbeeld voor het recreatieoord aan de Palmstraat, dat opgeknapt en volledig heringericht gaat worden, en ook voor de natuurplassen die afgewerkt gaan worden, voor de locatie aan de Palmstraat waar nu een NIMBY bedrijf is gevestigd en waar de regionale recreatieve poort voor De Maashorst moet komen. Het natuurgebied De Maashorst wordt zo middels een nieuw landschap verbonden met de kern van Schaijk en het omliggende agrarische en recreatief landschap.

Het natuurlijke gebiedseigen karakter van dit verwevingsgebied wordt versterkt. Door de dreven en driften te maken en de randen daarvan waar mogelijk in te planten met gebiedseigen materiaal, door een aantal percelen nieuwe natuur in te richten met heide, en nat en droog eiken/berkenbos, en door de zandwinplassen geleidelijk te laten overgaan in een nat heideterrein. De kleinschalige agrarische natuur wordt verder ontwikkeld en gestimuleerd door het IVN initiatief 'Groene Loper'.

Grootste winstpunt van dit project vanuit ecologisch perspectief is dat de massa recreanten door de zonering en functies/faciliteiten vooral zullen verblijven in de schillen rondom de natuurkern waardoor er meer rust komt in de kern, het eigenlijke ecologische 'hart' van De Maashorst (Elings, 2013).

hazelworm

Ook de ondernemer is reeds betrokken bij een deel van de natuurontwikkeling, als onderdeel van De Maashorst. Voor de omliggende gronden, tevens in bezit van de ondernemer, zijn reeds inrichtingsplannen opgesteld.

Het streefbeeld voor De Maashorst is gekoppeld aan het voorkomen van bepaalde soorten. Hierbij wordt uitgegaan dat wanneer deze kritische soorten succesvol kunnen overleven, ook andere soorten uit de levensgemeenschap voor kunnen komen. Het doel bij de ontwikkeling van verbindingen en het gebied is dat deze soorten in De Maashorst een levensvatbare populatie voor kunnen komen (Eelerwoude, 2007). Vanuit deze notitie zijn de volgende doelsoorten voor het onderliggende project van belang: kleine zoogdieren, das, hazelworm, levendbarende hagedis, vinpootsalamander, kamsalamander, rugstreeppad, algemene amfibieën, vlinkers, sprinkhanen en loopkevers.

kamsalamander

Conclusie

Het onderliggende plan is onderdeel van een integrale gebiedsvisie voor De Maashorst, die aan de hand van verschillende initiatieven wordt gerealiseerd. Met het MaashorstManifest wordt gestreefd naar gecombineerde kwaliteitsverbetering voor natuur, mensen, recreatie, landschap en levendigheid. In dit kader vinden reeds ontwikkelingen plaats (door overheid, ondernemers en inwoners) waarbij door middel van integrale plannen meerwaarde wordt gecreeerd voor landschap en natuur.

De ondernemer heeft ook enkele omliggende gronden in zijn bezit (zie onderstaand kaartbeeld). De compensatie van de EHS die binnen het plangebied van Recreatieoord De Maashorst wordt aangetast, kan de initiatiefnemer zo op eigen grond ontwikkelen en daarmee aansluiting vinden op de natuurontwikkelingscomponent uit het MaashorstManifest (zie afbeelding). Door deze verwevenheid met andere initiatieven om de gebiedsvisie te realiseren, is de compensatietaakstelling voor Recreatieoord De Maashorst te baseren op de EHS-saldbenadering.

Met deze benadering wordt de EHS die ten behoeve van de recreatieve ontwikkeling in Maashorst brede context wordt aangetast, gecompenseerd ten gunste van het realiseren van een robuuste EHSstructuur rondom de kern van De Maashorst. De nieuwe EHS structuur rondom de Nistelrooisebaan is een aanvulling op de natuurontwikkeling die al aan de zuidkant van de zandwinplas wordt ontwikkelt, vormt hiermee een robuuste schakel met De Maashorst. Het MaashorstManifest (en de bijbehorende uitwerkingen) dient hierbij als gebiedsvisie (zie paragraaf 2.3), doelstelling en toets.

Natuurkaart MaashorstManifest, 2009

Overzicht van plannen rondom Recreatieoord De Maashorst, op terrein van Hofmans BV.

- inrichtingsvoorstel Recreatieoord De Maashorst (Grontmij, 2012)
- inrichtingsvoorstel zuidelijke oever natuurontwikkeling zandwinplas (Grontmij, 2005/2009)
- oeverinrichting noordelijke oever zuidelijke plas (De Meent, 1996)

4. Compensatieopgave

4.1 Compensatie

De EHS die aangetast wordt met de voorgenomen ontwikkeling wordt als volgt gecompenseerd. Zie afbeelding pag 23, voor de volledige afbeelding, zie bijlage II.

Met deze compensatie wordt de EHS structuur van De Maashorst versterkt. Met de toevoegingen in de ruimtelijke structuur - gebaseerd op de gebiedsvisie - ontstaat een krachtig groen raamwerk waarbinnen natuur- en recreatieve doelen worden gerealiseerd. Het raamwerk draagt bij aan de natuur verbinding tussen de natuurkern De Maashorst en omliggende kernen (Schaijk), natuurbeleving voor de recreanten in het gebied en biedt meer biodiversiteit voor flora en fauna.

De verschillende compensatie maatregelen/onderdelen van het natuurcompensatie worden hierna beschreven.

4.2 Huidige bos

Het gedeelte van de huidige bosstrook rondom het terrein dat behouden blijft binnen de ontwikkelplannen, wordt omgevormd naar een volwaardig gemengd bos. Hiervoor worden open plekken gecreëerd en randen aangeplant met inheemsbosplantsoen met soorten zoals hulst, liguster, veldesdoorn, hazelaar, vuilboom, lijsterbes en gelderse roos. Deze strook krijgt hiermee aan de noordzijde een breedte van +/- 18 meter, en aan de oostzijde 9 meter.

Met de aanplant van struweel- en mantelvegetatie en het aanbrengen van open plekken in het bos ontstaan ruimtelijke overgangen en randen ten gunste van het microklimaat. Dagvlinders reageren op de relatief hoge temperaturen van op het zuiden gelegen zomen en struwelen. Daarnaast zijn de randen belangrijk voor oriëntatie voor vleermuizen en andere dieren. De rijkdom aan soorten in de rand trekt insecten aan, die op hun beurt weer voedsel zijn voor grotere dieren. Tevens vormt de rijkdom aan kruiden, struiken en bomen belangrijke nestel en fourageergebieden voor kleine zoogdieren, insecten en vogels. De reeds aanwezige wegen en wandelpaden worden waar mogelijk versmald ten gunste van natuurontwikkeling.

Voor de transformatie van het recreatie/verblijfsterrein worden in de bosstrook maatregelen genomen ter vergroting van de aantrekkelijkheid van het bos als leefgebied voor de reeds voorkomende diersoorten (te denken aan houtstapels, aanplant struweel, nestkasten) alvorens te beginnen met de recreatieve kwaliteitsverbetering.

Referentie gemengd bos

Referentie struweel - en mantelvegetatie

Deze bosontwikkeling kan plaatsvinden binnen 1 tot 5 jaar na het vaststellen van het bestemmingsplan. Het bos wordt vervolgens als 'geïntegreerd bosbeheer' beheerd. Deze beheervorm is gericht op de verschillende functies van het bos, om deze op kleine schaal te integreren. De nadruk ligt daarbij op het optimaal combineren van de natuurfunctie en de recreatiefunctie (belevingswaarde). Uitgangspunt en uitdaging is om de verschillende functies zo goed mogelijk te vervullen. Beheermaatregelen zijn gericht op de ontwikkeling van een naar boomsoort en leeftijd gemengd bos naar een gevarieerd bos met kleinschalige structuur. Hierbij is ruimte voor dood hout, inheemse boomsoorten en kwaliteits- en karakteristieke bomen.

4.3 Vochtig loofbos

Rondom de Nistelrooisebaan wordt het gebied getransformeerd naar een vochtig loofbos met pioniersvegetatie, zandverstuivingen en doorzicht. Hierdoor ontstaat een aantrekkelijk gebied voor de recreant én voor flora en fauna. Op de relatief hogere en drogere gedeeltes ontstaat vochtig bos met soorten zoals zwarte els, es, iep, populier, wilg en berk. Door spontane ontwikkeling kan dit gedeelte ontwikkelen tot een soortenrijk loofbos, rijk aan ruigtekruiden, met een duidelijk seizoensaspect. Door de vochtige en soms natte omstandigheden komen hier ook broekbosclementen voor. Open plekken worden gecreëerd en in stand gehouden door periodiek beheer, waardoor variatie ontstaat voor flora en fauna. Het door de mens gepleegde onderhoud is hier zichtbaar doordat tevens een recreatieve functie wordt nagestreefd. Met de ontwikkeling van bos met ruigtevegetatie en het aanbrengen van open plekken ontstaan ruimtelijke overgangen en randen ten gunste van het microklimaat. Dagvlinders reageren op de relatief hoge temperaturen van op het zuiden gelegen zomen en struwelen. Daarnaast zijn de randen belangrijk voor oriëntatie voor vleermuizen en andere dieren. De rijkdom aan soorten in de rand trekt insecten aan, die op hun beurt weer voedsel zijn voor grotere dieren. Tevens vormt de rijkdom aan kruiden, struiken en bomen belangrijke nestel en fourageergebieden voor kleine zoogdieren, insecten en vogels.

Het vochtige bos ligt aan twee zijden op de overgang tussen de Nistelrooisebaan en de zandwinputten. De oevers van de aanwezige zandwinputten worden op een natuurvriendelijke wijze ingericht. De huidige (soms) steile oevers van de zandwinputten verdwijnen door het creëren van flauwe oevers. Een flauwe oever komt overeen met een natuurlijk streefbeeld met een talud van 1:2 tot de optimale situatie 1:5.

Vanwege de invloed van zowel land als water is de oeverzone van nature een systeem met een grote verscheidenheid aan flora en fauna. Planten dienen als voedsel, maar ook als schuilgelegenheid voor veel

Referentie vochtig loofbos

Referentie natuurvriendelijke oever

dieren, waaronder insecten, vissen en vogels. De ecologische invloed van de oever reikt daarmee veel verder dan alleen de grens tussen land en water. De oever biedt daarnaast goede migratiemogelijkheden voor planten en dieren en is als zodanig uitermate geschikt als ecologische verbindingzone. Tenslotte kan de natuurvriendelijke oever bijdragen aan een gezond, helder watersysteem.

De eerste zone is een zone met vochthoudende grond waar ook amfibieën zich thuis zullen voelen. Ook kunnen hier wilgen en/of elzen voorkomen die waardevol zijn voor insecten, vogels en vleermuizen. Op de overgang naar het water ligt een plas- draszone. Hier komt de gele lis voor, en vinden libellen een habitat. Deze natte oeverstrook heeft een diepte van 10 tot 50 centimeter onder het gemiddelde waterpeil. Hiermee biedt deze zone paaiplaatsen, foerageer- en leefgebied voor vissen. Door het ontwikkelen van moerasvegetatie ontstaat nestgelegenheid voor een verscheidenheid aan watervogels. Deze zone is een overgangszone voordat het water dieper wordt en rijker met waterplanten. Tot een diepte van maximaal 4 meter.

Met oeverbeheer wordt voorkomen dat deze zone dichtgroeit en gestuurd in de verwildering. Periodiek wordt deze zone afwisselend opgeschoond en gemaaid, en zo wordt gezorgd voor een betere leefomgeving voor planten en dieren in en om het water.

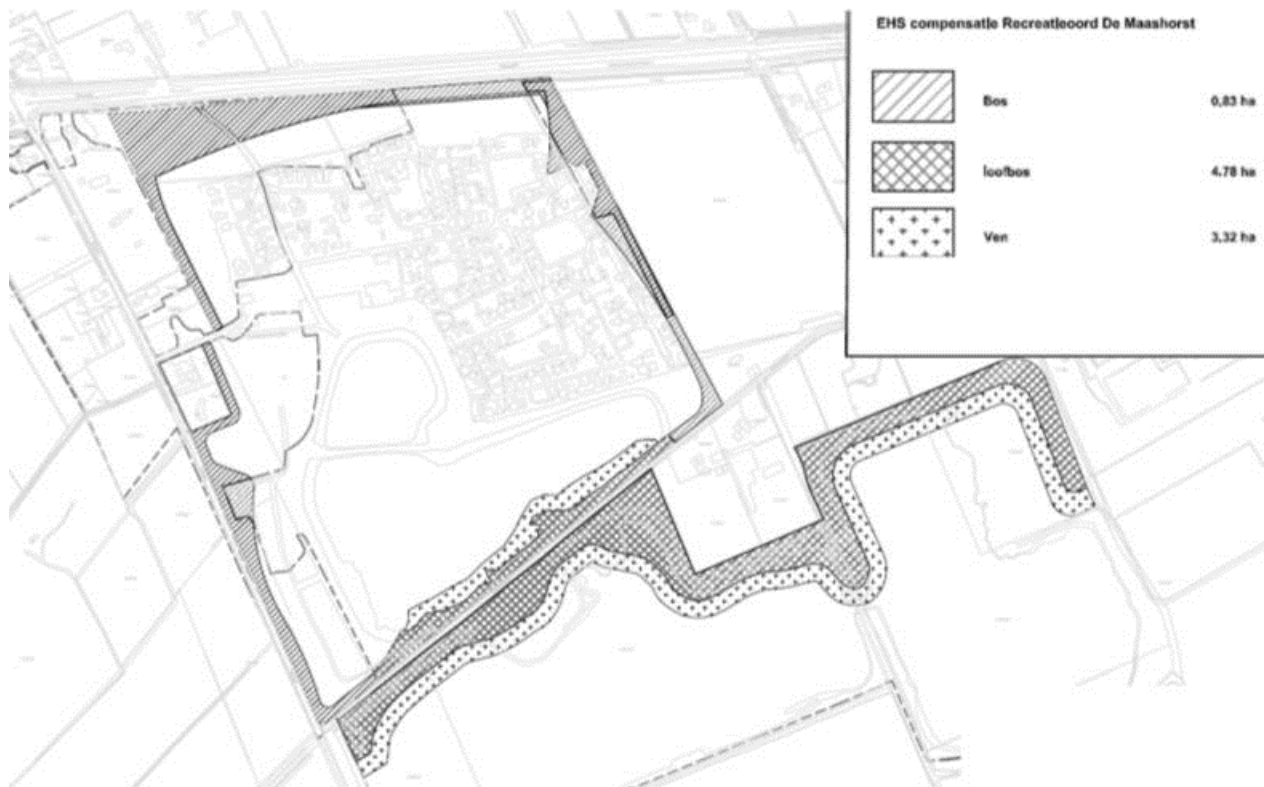
Referentie ven

4.4 Ven

Door de gebrekkige landschappelijke inpassing van de zandwinplassen rondom de Nistelrooisebaan vormen deze natte elementen een soort gebiedsvreemde objecten. Ruigte ontbreekt, monoculturen overheersen, taluds zijn (nu nog) uniform, omgeven door monotoom opschot - dit zorgt voor het ontbreken van de aansluiting op de kwaliteiten uit de omgeving.

Door de gedeeltelijke aanpassingen van de oevers, wordt de natuurwaarde van de bestaande recreatieplas vergroot en wordt aangesloten op de natuurwaarden in de omgeving. Hiermee vormt deze zandwinplas als ven een specifiek milieu in een netwerk van bos, heide, en vennen. En ecologische een unieke verrijking voor De Maashorst.

Zandwinplassen kenmerken zich door belangwekkende abiotische processen zoals verlanding, erosie, sedimentatie en dagzomen van verschillende grondlagen. Door de relatief jonge successie komen pioniervegetaties voor, en kunnen zich zeer waardevolle milieus ontwikkelen. Ook vormt het water een aantrekkelijke biotoop voor watervogels. Zo wordt er in de omgeving gebroed, en vormt het een

Natuurcompensatie Recreatieoord De Maashorst (ELINGS, 2014); zie bijlage II

rustplaats in de winter. Daarnaast is het een leefgebied voor insecten en amfibieën. Hierbij is het van belang dat de oevers schraal zijn (gebruik van mineraal zand ipv teelaarde) waardoor pionierssituaties behouden blijven.

Om de natuurwaarde te vergroten is het gedeeltelijk aanpassen van de diepte van de waterbodem belangrijk. Diepe, donkere plassen hebben nauwelijks natuurwaarde; deze wordt vergroot zodra planten en andere organismen zich kunnen vestigen in ondieptes. Bij een diepte vanaf 4 meter is beduidend minder leven mogelijk door afname van het zuurstofgehalte en zonlicht.

Het medegebruik door recreanten blijkt niet tot schade te leiden, en kan zelfs bijdrage aan de instandhouding van de natuurwaarde van de randen van het gebied. Intensief gebruik kan wel tot schade leiden. De nieuwe zone langs de Nistelrooisebaan is niet toegankelijk voor intensief gebruik. Vanaf de weg is er een duidelijke zichtrelatie waardoor de zandwinplas onderdeel uitmaakt van de natuurbeleving van De Maashorst en met enkele steigers en uitzichtpunten zal de beleving optimaal zijn.

Voor het beheer worden de oevers onderhouden zoals beschreven in paragraaf 4.3. Daarnaast speelt door periodiek kappen de wind een belangrijke rol, hierdoor ontstaat dynamiek zoals golfslag, waterpeilfluctuaties en inundaties van de oever. Ook natuurlijke (moeilijk sturende) processen (betreding en vraat) dragen bij aan het instand houden en het remmen van het successieproces.

4.5 Conclusie

Met dit natuurcompensatieplan wordt op basis van visies over het gebied - zoals het MaashorstManifest, Schaijkse Dreven en Driften, Het Natuurplan - een ecologische en unieke verrijking voor De Maashorst gerealiseerd. Het creëren van ecologische meerwaarde en versterking van de ecologische structuur is een adequate compensatie.

Met het inrichtingsplan van Grontmij gaat 6.58 ha EHS verloren. Met dit natuurcompensatieplan wordt 8.93 ha nieuwe EHS toegevoegd. Deze EHS heeft meer structurele - en natuurwaarden. Daarnaast wordt de te behouden delen EHS (2.78 ha) versterkt en wordt de variatie vergroot.

Dit EHS compensatieplan is een integraal plan, onderdeel van de Maashorst natuurontwikkeling. Het vervangen van de EHS die verloren gaat met voorgenomen ontwikkeling vindt plaats op eigen terrein, aansluitend op de reeds afgesproken natuurontwikkeling van de zuidoever. En vormt zo een onderdeel van de totale maashorst natuurontwikkelingsambitie.

5. Samenvatting en Conclusie

Recreatieoord De Maashorst ligt in de noordelijk rand van De Maashorst en vormt een onlosmakelijk onderdeel van dit natuurgebied. In deze rand wordt door verschillende partijen gewerkt aan kwaliteitsverbetering van natuur, landschap en recreatie. Zo grenst het plangebied aan natuurpoort Palmstraat, de noordelijke Maashorst entree, aan een speelbos, aan natuurplassen waaromheen de ondernemer en de gemeente Landerd nat-droogrelaties aan het realiseren zijn, aan de Nisterooisebaan die als te ontwikkelen recreatieve as in de ruimtelijke structuurvisie 'Schaijkse Dreven en Driften' is opgenomen, aan een aantal driften die de toegankelijkheid van de Maashorstrand verder vorm moet geven en aan de uitgestrekte nieuwe natuur (het natuurhart) welke Stichting de Arc momenteel, in samenspraak met de provincie en eigenaren, aan het organiseren is.

Recreatieoord De Maashorst gaat zich vernieuwen. Met de voorgenomen (her)ontwikkeling worden meerdere componenten uit de gebiedsvisie MaashorstManifest uitgewerkt, versterkt en gerealiseerd, zoals recreatie, werkgelegenheid en natuur.

In die gebiedsvisie zijn zowel natuurontwikkeling als verwerving van recreatie met natuur beschreven als speerpunt. De gehele Maashorst ontwikkeling is aangemerkt als een 'Landschap van Allure' waarmee de Provincie Noord-Brabant de ontwikkeling van unieke landschappen steunt en stimuleert. Tevens is de natuur- en landschapverbetering op en rond Recreatieoord De Maashorst een uitwerking van de ruimtelijke visie voor het gebied, zoals beschreven in de 'Schaijkse dreven en driften' uit 2013.

Recreatieoord De Maashorst ligt aan de rand van een gebied dat is opgenomen als provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Over een gedeelte van het plangebied ligt deze EHS, die deels zal deze moeten wijken voor de functie recreatie. Om dit te ondervangen en om juist de natuurwaarden op en rond het terrein te verhogen is dit compensatieplan opgesteld. De EHS en de mogelijkheden tot compensatie zijn vastgelegd in de Verordening Ruimte 2014 van de provincie Noord-Brabant.

Door de verwevenheid van het plangebied met aanpalende initiatieven is de compensatietaakstelling voor Recreatieoord De Maashorst gebaseerd op de EHS-saldobenadering. Hierdoor wordt de ontwikkeling van Recreatieoord De Maashorst en haar EHS compensatie, gezien als onderdeel van het ontwikkelen van het robuuste natuurgebied De Maashorst. Als schakel in dit ecologische- en natuurwaardennetwerk vormt de natuurcompensatie een adequate en logische aanvulling op dat netwerk.

De huidige EHS bestaat uit droog productiebos, hiervan gaat 3.5ha verloren met de ontwikkeling maar wordt ruimschoots gecompenseerd met 5.61ha EHS bestaande uit bos, ven en vochtig loofbos. Naast een kwalitatieve verbetering van de bestaande randen van het plangebied, wordt de EHS voornamelijk, op eigen terrein, gecompenseerd rondom de Nistelrooisebaan. Er ontstaat een robuuste EHS/natuurzone, die een herkenbare relatie heeft met reeds ingezette ontwikkelingen langs zuidzijde van de zandwinputten. Deze brede natuurzone langs de voornaamste recreatieve route van het gebied vormt een robuuste verbinding met De Maashorst. Met deze ontwikkeling wordt de ontbrekende schakel in het EHS netwerk ingevuld.

Door die samenhang, door de vergroting van het areaal EHS, door de kwaliteitsverbetering in de bestaande EHS en door de realisatie van in de omgeving zeldzame natuurdoeltypen (ven en vochtig loofbos) is de compensatie in deze vorm zinvol en bijdragend aan provinciale en Maashorst doelen. Daarnaast geeft de planologische bescherming, die de functie natuur aan deze nieuwe EHS geeft, een duurzame versterking van het natuurnetwerk.

Zo vult dit plan een concrete schakel in, van de totale Maashorst Natuurontwikkelings-ambitie.

Met deze ontwikkeling wordt een unieke biotoop aan de natuurkwaliteiten van De Maashorst toegevoegd

6. Literatuurlijst

Geraadpleegde literatuur en websites

Bal, D. Beije, H.M. et.al. 2001. Handboeknatuurdoeltypen, tweede geheel herziene editie. Expertisecentrum LNV, rapport nr 2001/020. Wageningen

BugelHajema. 2009. MaashorstManifest Manifest met een visie.

ELINGS. 2013. Dorpskernen verbonden. Schaijkse Dreven en Driften, ELINGS Heeswijk-Dinther.

Ettema, N. en van der Wijst, J. 2012. De stand van de natuur in De Maashorst. Natuur- en Milieuverenigingen De Maashorst, Uden.

Oord, J.G. en Goutbeek, A. 2007. Ontsnippering Maashorst-Herperduin. Definitief. Eelerwoude, Uden.

Van Vossen, J. en Verhagen, D. 2009. Handreiking natuurvriendelijke oevers. Rapport 2009-37. STOWA, Utrecht

Zekhuis, M. en Bennema, S.J. 2006. Grond voor natuur. Kansen voor herontwikkeling van voormalige zandwinplassen. Vakblad Natuur Bos Landschap, Wageningen. <http://edepot.wur.nl/114532>

Natuurgebied De Maashorst: <http://www.demaashorst.nl/> geraadpleegd 29 juni 2014

Natuurbeheer: http://www.natuurbeheer.nu/Beheer/Ge%C3%AFntegreerd_Bosbeheer/ ; geraadpleegd 30 juni 2014

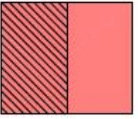
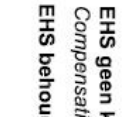
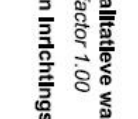
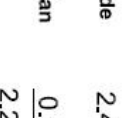

Natuurkennis: <http://www.natuurkennis.nl/index.php?hoofdgroep=2&niveau=3&subgroep=105&subsubgroep=1017&subsubsubgroep=435> geraadpleegd 30 juni 2014

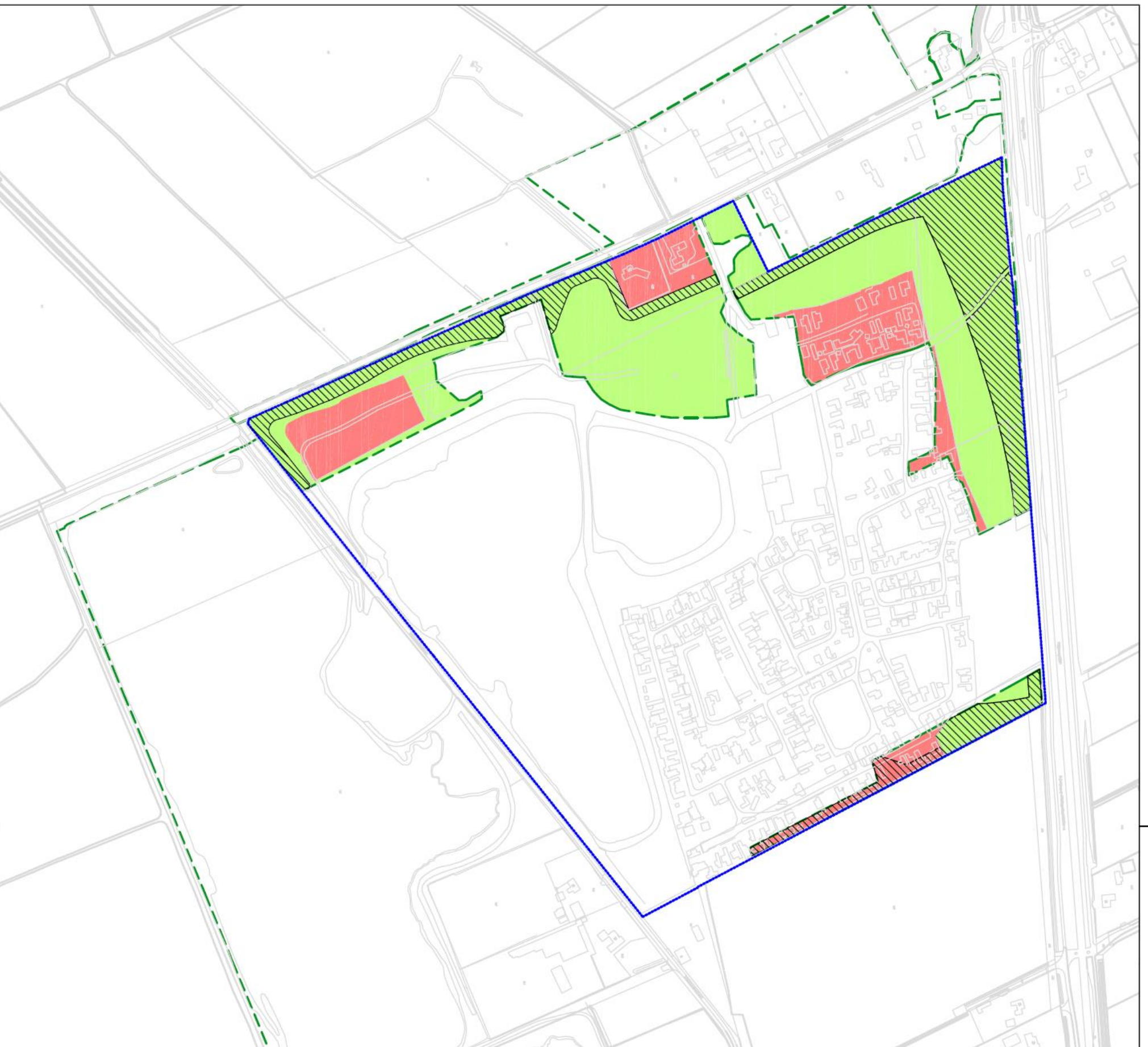
EHS compensatie Recreatieoord De Maashorst

Bestaande situatie

Plangrens

EHS grens

	Oppervlakte (ha)	Compensatie Oppervlakte (m2)
 EHS kwaliteitswaarde Compensatie factor 1,33	6,79	
 EHS behouden inrichtingsplan	2,57 - 4,22	5,61
 EHS geen kwaliteitswaarde Compensatie factor 1,00	2,44	
 EHS behouden inrichtingsplan	0,21 - 2,23	2,23
 EHS oppervlakte huidig	9,23 ha	
 EHS behouden (binnen huidige EHS)	2,78 ha	
 Te compenseren oppervlakte EHS buiten EHS begrenzing	7,84 ha	

Gewijzigd door Alliance vastgoed ontwikkeling
Datum: 15 maart 2016

Titel **Recreatieoord De Maashorst**
 Project **14010_Natuurontwikkelingsplan**
 Opdrachtgever **Recreatieoord De Maashorst BV**

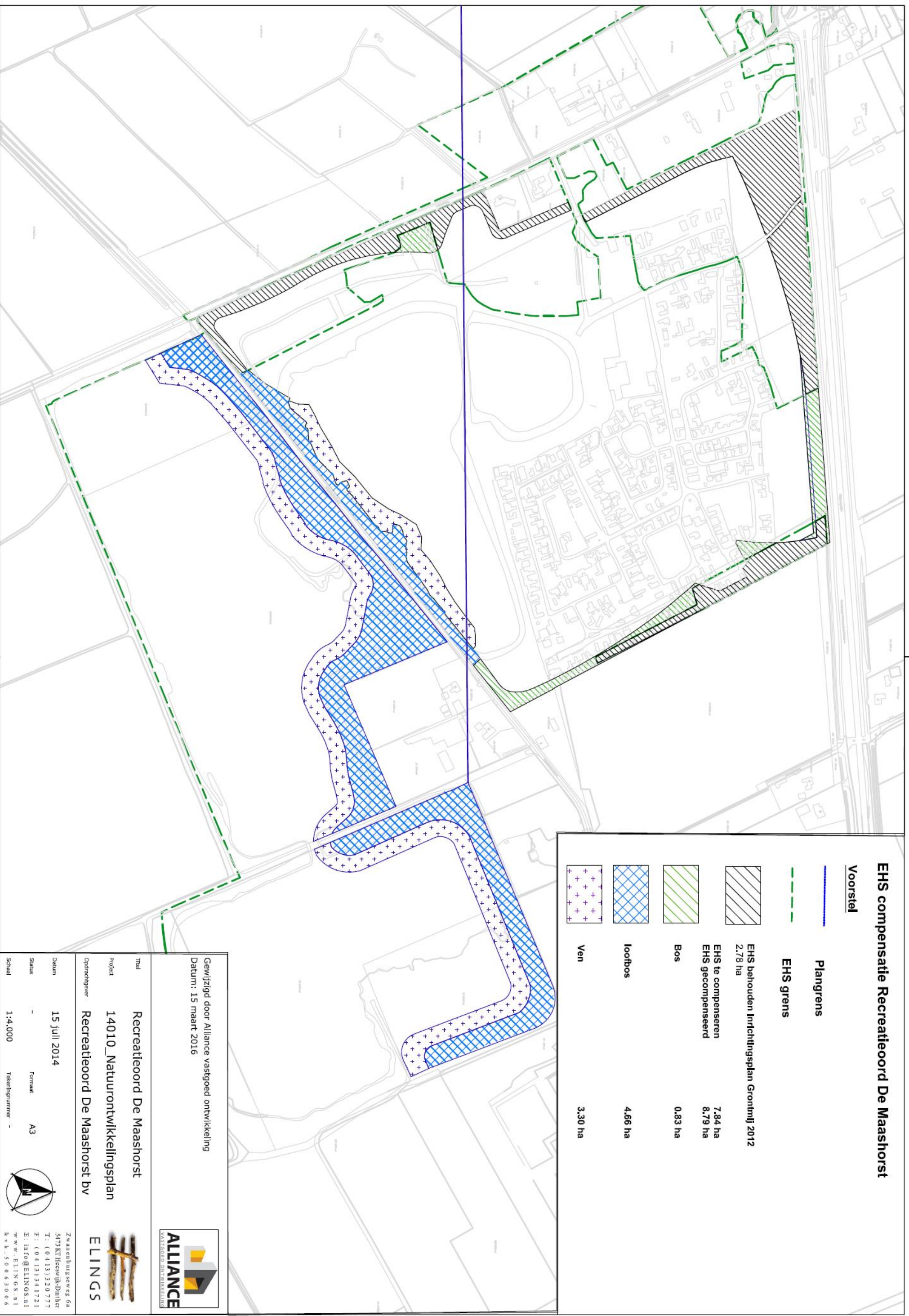
Datum **15 juli 2014**
 Status **-**
 Formaat **A3**
 Schaal **1:4.000**
 Tekeningnummer **-**

Zwaanendijkseweg 6a
 5473 KT Heeswijk-Dinther
 T: (0413) 320 777
 F: (0413) 341 721
 E: info@elings.nl
 www.elings.nl
 KvK: 50063006

EHS compensatie Recreatieoord De Maashorst

Voorstel	
	Plangrens
	EHS grens
	EHS behouden Inrichtingsplan Grontmij 2012 2,78 ha
	EHS te compenseren EHS gecompenseerd 7,84 ha 8,79 ha
	Bos 0,83 ha
	loofbos 4,66 ha
	Ven 3,30 ha

Gewijzigd door Alliance vastgoed ontwikkeling
Datum: 15 maart 2016

Titel **Recreatieoord De Maashorst**
 Project **14010_Natuurontwikkelingsplan**
 Opdrachtgever **Recreatieoord De Maashorst bv**

Datum **15 juli 2014**
 Status **-** Formaat **A3**
 Schaal **1:4.000** Tekeningnummer **-**

Zwaanenburgseweg 6a
 5473 RT Heeswijk-Dinther
 T: (0413) 320777
 E: (0413) 341721
 E: info@ELINGS.nl
 www.ELINGS.nl
 K.v.k.: 50063006